

شهراد افشاری
روزنامه‌نگار و کارشناس علوم سیاسی

ریاست جمهوری و چالش قدرت در جناح محافظه‌کار

هر چه به زمان انتخابات ریاست جمهوری سال آینده نزدیک‌تر می‌شود، دیدگاه گروه‌ها و احزاب سیاسی و نامزدهای مطرح آنها برای حضور در این انتخابات شفاف‌تر می‌شود، با این وجود شرایط انتخابات و نوع رفتار نهادهای ذی‌ربط، تاثیر مستقیمی بر رفتار گروه‌های سیاسی و تعداد نامزدهای انتخاباتی دارد.

اگر چه هنوز تحلیل و بررسی انتخابات ۸۴ کمی زود به نظر می‌رسد، اما نوع نگاه و نگرش احزاب به عرصه رقابت و افزایش سهم‌خواهی آنها از معادلات قدرت، آینده‌مناسی را به ویژه برای جبهه محافظ‌کار ترسیم نمی‌کند. هر چند پیروزی آبادگران در انتخابات شوراهای و مجلس شورای اسلامی در ظاهر گروهی از همفکران آنها را خشنود و راضی کرده، اما هنوز تشکل‌ها و گروه‌های اصیل و با سابقه محافظه‌کار که چندین سال سابقه فعالیت حزبی و سیاسی دارند، به دلیل حضور نداشتن در عرصه رقابت، چندان از وضع موجود رضایت ندارند. برخی از این گروه‌ها به دلیل تغییر موضع و در انتقاد به حرکت‌های افراطی برخی از محافظه‌کاران تا حدودی راه خود را از آنها جدا کرده‌اند و دنبال جریان سومی هستند که تصور می‌کنند می‌توانند فضای

سیاسی کشور را به سمت خود بکشانند. گروهی از آنها نیز سکوت اختیار کرده و برای شفاف شدن اوضاع روز شماری می‌کنند. این وضعیت به گونه‌ای است که حتی برخی از اعضای شورای هماهنگی نیروهای انقلاب به جریان‌های مخالف محافظه‌کار هشدار داده بودند که در انتخابات ریاست جمهوری ۸۴ از گسست و انشعاب از جریان آبادگران خودداری کنند. به گفته تحلیل‌گران

سیاسی، در حال حاضر جمعیت مؤتلفه، هواداران تشکل موسوم به خدمتگزاران مستقل که از سوی محسن رضایی حمایت می‌شود و نیز چند گروه کوچک وابسته به جریان محافظه‌کار از گروه‌هایی هستند که به دلیل نوع موضعگیری خود اتحاد نیروهای محافظه‌کار را با خطر روبرو کرده‌اند. پیروزی جناح راست در انتخابات مجلس به دلیل تداوم روش‌های پیشین و استراتژی قدرت آنها

نبود، بلکه این پیروزی حاصل تشکیل یک ائتلاف جدید با همکاری نخبگان معتدل بود که با عنوان "آبادگران" قدم به صحنه سیاسی کشور گذاشتند. شاید بتوان گفت نسل دوم و سوم جناح راست که تا پیش از انتخابات مجلس تحت نفوذ سنتی احزاب پرسابقه مانند مؤتلفه قرار داشتند، با عبور آرام از آنها توانستند کرسی‌های قرمز پارلمان را تسخیر کنند. در این میان نقش شورای نگهبان را نیز نباید و نمی‌توان نادیده گرفت.

اگر چه در زمان انتخابات مجلس هفتم، برخی از چهره‌های مطرح اصول‌گرایان جز چند واکنش ساده چیزی از خود بروز ندادند و با این تحول به ظاهر کنار آمدند، اما برآیند مسایل نشان می‌دهد که این جناح در انتخابات سال ۸۴ تمایل چندانی به ادامه سیاست "سکوت" ندارد و خواهان ارائه نقش بیشتر و پررنگ‌تری در صحنه سیاسی کشور است. اکنون گروه‌هایی مانند مؤتلفه برای حضور در

(اصلاح طلبان) باشد تا به نفع آنها، زیرا باعث انشعاب در این جناح خواهد شد.

یکی دیگر از نخله‌های فکری که ائتلاف جناح راست را تهدید می‌کند و مشابه خط فکری آبادگران هستند، شکل "خدمتگزاران مستقل ایران اسلامی" است که با حمایت محسن رضایی فعالیت سیاسی می‌کند. این تشکل که خط مشی فکری نسبتاً مشابهی با جریان "آبادگران" دارد، با بهره‌مندی از رسانه‌های مؤثر "سایت خبری بازتاب" و تشکیلات مناسب درصدد کسب قدرت بیشتری است. گردانندگان این تشکل سیاسی معتقدند در زمان کنونی دیگر سیاست‌های معروف به "چپ" و "راست" خریداری ندارد، زیرا در طول سال‌های گذشته مردم

به طور مداوم آثار و پیامدهای اعمال این سیاست‌ها را تجربه کرده‌اند و اکنون زمان فرارسیدن جریان سومی است

جلب آرای مردم به ویژه نسل جوان مطرح می‌شود. سایر گروه‌ها و احزاب سیاسی نیز با توجه به اینکه سال آینده باید جانشینی برای سیدمحمد خاتمی پیدا کنند، از هم‌اکنون بصورت آشکار و پنهان دامنه فعالیت‌های خود را وسعت بخشیده‌اند.

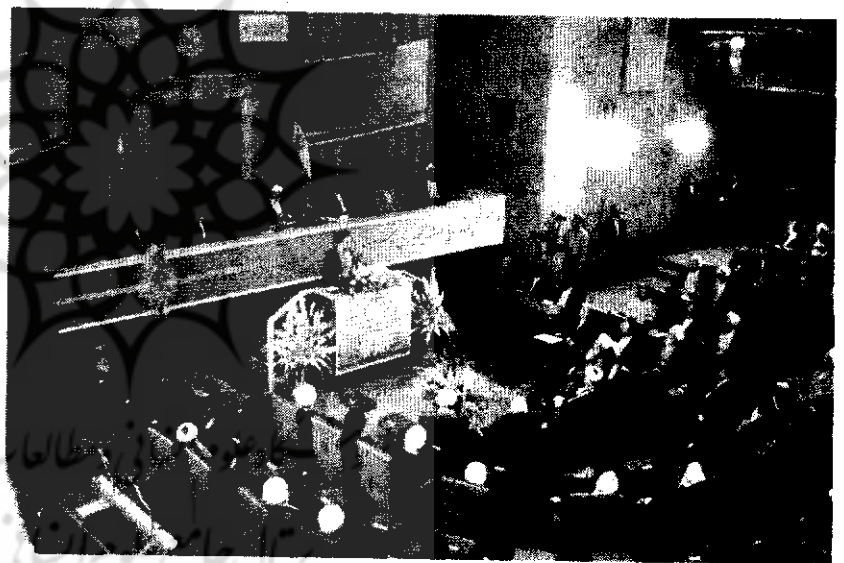
مجمع روحانیون نیز که از جریان‌های فعال صحنه سیاسی کشور بشمار می‌رود، در حال حاضر سرگرم بررسی و رایزنی با چهره‌های مطرح انتخابات است تا به جمع‌بندی نهایی برسد، این جریان که تا پیش از این هر وقت صحبت از انتخابات می‌شد، نام مهندس میرحسین موسوی را به زبان می‌آورد، در انتخابات سال ۸۴ به نظر می‌رسد قصد دارد از مهدی کروبی دبیر کل مجمع و رئیس مجلس ششم

علی لاریجانی با وجود بیماری مزمن دور جدید فعالیت سیاسی خود را آغاز کرده است

حمایت کند. ولی هنوز این مسایل در حد حرف و حدیث باقی مانده است

آبادگران "که فعلاً یک‌هفته تازه صحنه سیاسی کشور هستند، از مدت‌ها قبل برای انتخابات سال ۸۴ برنامه‌ریزی کرده و با استفاده از تربیون شهرداری و امکانات آن به دنبال کسب وجهه بیشتر برای احمدی‌نژاد شهردار تهران هستند تا او را که اینک به دلیل برخی سیاست‌های اقتصادی مانند اعطای وام به زوج‌های جوان، دادن بن‌های غیرنقدی به هواداران و آموزگاران،... از محبوبیت نسبی برخوردار است، به عنوان جانشین خاتمی مطرح کنند. البته در این راه کمک و همکاری سایر دستگاه‌ها و نهادها از جمله صدا و سیما برای پوشش کامل برنامه‌های خبری وی را نباید فراموش کرد. این سازمان با توجه به ابعاد وسیع اطلاع‌رسانی در کشور وظیفه حمایت تبلیغاتی از احمدی‌نژاد را تاکنون به درستی ایفا کرده و به عنوان همفکران وفادار در این راه به کمک او شتافته است.

جمعیت ایثارگران انقلاب اسلامی نیز یکی دیگر از تشکل‌هایی است که برای انتخابات ۸۴ برنامه‌ریزی کرده است. به اعتقاد این تشکل باید

که بتواند آمال و آرزوهای نسل سوم انقلاب را برآورده کند.

رهبر فکری این تشکل یعنی محسن رضایی نیز اخیراً با شدت بخشیدن به فعالیت‌های سیاسی خود با اعمال "دیپلماسی سفر" سعی در مطرح کردن عقاید و اندیشه‌های "سوم" دارد. سفر به شهرهای مختلف کشور، انتقاد از سیاست‌های دوران سازندگی و به چالش کشاندن برخی از سیاست‌های دولت فعلی، بخشی از پروژه جریان سوم است که به قصد

خط مقدم رقابت‌های سیاسی باید با ایجاد تحول و تغییر در نگرش و مواضع خود و نیز بازسازی تشکیلاتی، از انزوای پنهان خارج شده و در عمل قدرت مانور بیشتری از خود نشان دهند. کناره‌گیری عسکروالادی از دبیرکلی حزب مؤتلفه و آمدن محمد نبی حبیبی را می‌توان در این راستا ارزیابی کرد. این واقعیتی است که جریان اصول‌گرا از آن بیم دارد زیرا می‌داند فعالیت سیاسی خارج از دایره ائتلاف موجود، می‌تواند بیشتر به نفع جریان مقابل

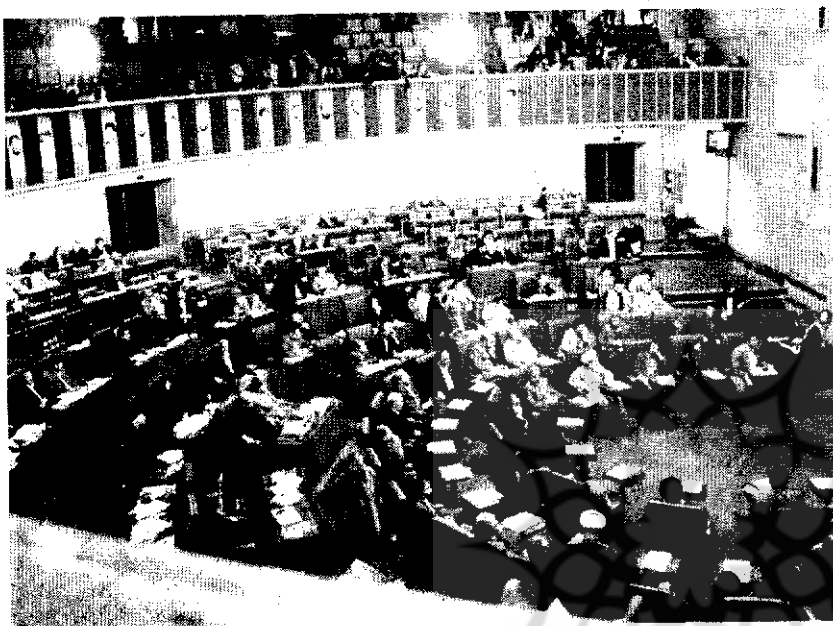
صحنه برای افرادی که می‌خواهند وارد میدان شوند، باز باشد، اما اینکه چقدر می‌توانند موفق باشند، بستگی به میزان حضور آنها دارد. زیرا برخی از افرادی که مطرح می‌شوند در حد رئیس جمهوری نیستند. اگر چه صحبت‌هایی مبنی بر حضور احمد توکلی و عبدالله جاسبی، ولایتی، لاریجانی و در نهایت دکتر صدر در صحنه انتخابات می‌شود، اما به نظر می‌رسد این تشکل در نهایت از کاندیداتوری هاشمی رفسنجانی "در صورت حضور در انتخابات" حمایت کند. در صورتی که موضع هاشمی رفسنجانی نیز هنوز مشخص نشده است جامعه روحانیت مبارز که کانون عمده فکری جناح راست بشمار می‌رود، اگر چه هنوز به صورت شفاف درباره انتخابات سال آینده موضع‌گیری نکرده، اما به نظر می‌رسد در این باره دچار یک پارادوکس یا تناقض فکری شده باشد. اکنون این جناح نمی‌داند با توجه به حمایت آبادگران از نامزدی احمدی نژاد، با کاندیداتوری هاشمی رفسنجان چه کند، زیرا درخواست‌های بسیاری از او برای حضور در انتخابات شده است در این شرایط این گروه هنوز مردد بوده و تصمیم نهایی برای حمایت از او و یا کس دیگری نگرفته است. اگر چه در صورت به صحنه نیامدن هاشمی،

جریان سومی که متفاوت با دو جریان راست و چپ است در صدد مطرح کردن خود برآمده است

احتمال دارد حسن روحانی به عنوان نامزد این تشکل مطرح شود، اما به دلیل حمایت افراد تندور این جناح از علی لاریجانی احتمال دارد روحانی نتواند حمایت قاطع این جناح را به دست آورد. در این میان بیماری مزمن علی لاریجانی از مشکلاتی است که می‌تواند مانع فعالیت او شود. اصلاح طلبان نیز که در انتخابات مجلس هفتم شکست خوردند و بار د صلاحیت‌های گسترده انتخاباتی مواجه شدند، تاکنون چندین جلسه برای چگونگی فعالیت انتخاباتی ریاست جمهوری برگزار کرده‌اند. اما هنوز به توافق نهایی نرسیده‌اند آنها معتقدند نباید از حالا نامزدهای خود را مطرح کنند، زیرا این مهره‌ها خواهند سوخت. و یا با

مشکلاتی مواجه خواهند شد. از دیدگاه جبهه اصلاح طلبی برای مشروع بودن انتخابات ریاست جمهوری باید بیش از ۲۵ درصد آراء متعلق به رئیس جمهوری منتخب باشد تا بتواند در سطح وسیعی، برنامه‌های خود را به اجرا بگذارد. مهندس میرحسین موسوی، مصطفی معین و مهدی کروبی از نامزدهای احتمالی ریاست جمهوری این جناح محسوب می‌شوند.

کارگزاران همدم شده است این اواخر هم دوم خردادی شد، بنابراین می‌تواند نامزد خوبی برای سال ۸۴ باشد. هر چند با وجود تغییر سریع و ناگهانی در مواضع این حزب که آن را مشهور به "موج سواران" کرده، اما هنوز بدنه اصلی کارگزاران که خود را مدیون هاشمی رفسنجانی می‌داند، وی را به علت مدیریت قوی، بهترین کاندیدای ریاست جمهوری می‌داند و می‌گوید

همچنین کارگزاران سازندگی که در انتخابات مجلس پنجم با تبلیغات فراوان و توپ پر وارد میدان شد. یکی دیگر از جریان‌های فکری و اقتصادی است که به رغم اینکه مدت‌هاست حضور چشمگیری در صحنه سیاست کشور نداشته، اما همچنان به عنوان "حزب پشت پرده" و یکی از طراحان صحنه اقتصاد کشور سرگرم بررسی و رایزنی با نامزدهای احتمالی انتخابات است. این گروه پس از مرگ دکتر نوریخس کنترل بر ارگان‌های اقتصادی را از دست داد. این گروه که به زودی روزنامه ارگان خود را نیز منتشر خواهد کرد، همچنان برآمدگی ذهنی جامعه برای کاندیداتوری مهاجرانی تاکید دارد، زیرا معتقد است وی از ابتدا در صحنه حضور داشته، مدتی با جناح راست کار کرده و بعد از آن با مؤسسان حزب

هاشمی دید روشن و باز دارد، خاتمی زمانی، وزیر ارشادش بوده و از مدعیان روشنفکری، بازتر و وسیع‌تر فکر می‌کند. در این میان تصمیم‌گیری شخص هاشمی رفسنجانی نیز بسیار سرنوشت‌ساز خواهد بود، زیرا او اینک به درستی می‌داند که اولین ضربه را از برخی اصول‌گرایان خورد و در نهایت مجبور شد با دوستان خود کارگزاران سازندگی را سازماندهی کند. ضربه کاری دوم هم از سوی اصلاح‌طلبان عضو جبهه دوم خرداد به او وارد شد که او را مجبور به استعفا از نمایندگی مجلس کرد بنابراین رفسنجانی بر سر دوراهی عجیبی قرار گرفته که نمی‌داند باید به دوستان قدیمی خود اعتماد کند یا به کسانی که وجهه سیاسی او را خدشه دار کردند؟ یکی دیگر از گروه‌هایی که به دنبال کسب قدرت بیشتری است، جامعه اسلامی مهندسان

تهران است که اخیراً با برگزاری کنگره ششم خود خواهان ایفای نقش بیشتر مهندسان در صحنه سیاسی کشور شد. این تشکل پس از تعیین استراتژی حزبی خود در این کنگره و پس از طی دوران فترت، اینک با افزایش اعضای شورای مرکزی و اصلاح اساسنامه خود نیم نگاهی هم به انتخابات ریاست جمهوری دارد.

جامعه اسلامی مهندسين که فعالیت جدید خود را همزمان با دوران حکومت هاشمی رفسنجانی آغاز کرد و بعدها از حمایت جامعه روحانیت و جمعیت مؤتلفه نیز برخوردار شد، پس از پیروزی آبادگران که با حمایت این تشکل بدست آمده بار دیگر دوران شکوفایی خود را آغاز کرده است به گونه‌ای که یکی از اعضای آن محمود احمدی نژاد شهردار تهران شد، حسن غفوری فرد بر ریاست خانه احزاب تکیه زد، محمدرضا باهنر نیابت رئیس مجلس هفتم را بدست آورد و یحییوی هم بالاخره به مجلس راه یافت.

شواهد سیاسی نشانگر آن است که اینک باهنر و سایر مهندسان عضو این تشکل پس از پیروزی در انتخابات مجلس، استراتژی اصلی خود را بر محور انتخابات ریاست جمهوری متمرکز کرده‌اند. یکی از مطالب جالب و قابل توجه کنگره اخیر حضور علی لاریجانی به عنوان میهمان ویژه بود.

وی که معمولاً از رویارویی با خبرنگاران اجتناب می‌ورزد، در کنگره اخیر با روی باز و تبسمی بر لب به میان خبرنگاران آمد و وقتی از او سوال شد که حضور شما در این مکان ارتباطی با انتخابات ریاست جمهوری دارد، سکوت کرد و چیزی نگفت حتی هنگامی که از او پرسیده شد: آیا کاندیدای ریاست جمهوری خواهید شد؟ خندید و افزود: من این مساله را قبلاً تکذیب کرده‌ام، اما در این باره توضیح بیشتری نداد و نگفت که نامزد می‌شود یا خیر! در مقطع کنونی با وجود این که باهنر نایب رئیس مجلس شده ولی هنوز هم چالش‌هایی برای ورود به عرصه قدرت در این تشکل وجود دارد. شنیده می‌شود که باهنر قرار است دبیرکلی جامعه اسلامی مهندسين را به احمدی نژاد شهردار تهران واگذار کند تا شهردار تهران نیز مانند کرباسچی دومین دبیرکل یک حزب سیاسی شود.

ضمناً در چالش‌های سیاسی از موضع برتری

با مسایل برخورد کند.

در حال حاضر اگر چه از علت واقعی حضور لاریجانی در این کنگره خبری در دست نیست، اما جامعه اسلامی مهندسين نیز با خطر انشعاب و گسست درونی مواجه است. اختلافی که از نحوه انتخاب نامزدهای آبادگران در انتخابات تهران بروز کرده و به دنبال آن نام غفوری فرد از فهرست آبادگران حذف شد، یکی از نقاط ضعف عمده‌ای است که این تشکل را با خطر انشعاب و تشدید اختلافات درونی روبرو می‌کند، زیرا در این جامعه کماکان عده‌ای بر کاندیداتوری احمدی نژاد در انتخابات ۸۴ تأکید دارند و گروهی نیز از هاشمی رفسنجانی و لاریجانی حمایت می‌کنند، اما در نهایت آنچه که مهندسان دنبال آن هستند رسیدن به قدرت است و در این راه به پاره‌ای اختلافات که در مسیر رقابت وجود دارد، اهمیت چندانی نمی‌دهند. زیرا برای آنها کسب قدرت به هر طریق ممکن مهم‌تر از چالش بر سر کاندیداتوری است

به هر حال آنچه که در پروسه انتخابات ۸۴ کلید خواهد خورد، چندان با فضای سیاسی کنونی کشور سازگار نخواهد بود، زیرا با مرور عملکرد مهمترین احزاب و

تشکل‌ها در عرصه انتخابات و نیز با توجه به میزان سهم خواهی آنها از معادلات قدرت به نظر نمی‌رسد که جناح پیروز انتخابات یعنی محافظه‌کاران بتوانند روی یک شخص خاص سرمایه‌گذاری و تبلیغات کنند، زیرا همانطور که اشاره شد، برخی از اعضا و تشکل‌های عضو این جناح با نواجتن ساز مخالف دنبال اهداف دیگری هستند.

با توجه به اینکه احتمال حضور هاشمی رفسنجانی در انتخابات ریاست جمهوری مشروط به حمایت همه گروه‌ها و احزاب سیاسی از او خواهد بود و نیز با توجه به اختلاف نظر برخی تشکل‌ها پیرامون جناح محافظه‌کار بر سر حمایت از نامزدهای دیگر انتخاباتی، به نظر نمی‌رسد فضای آرامش‌بخش و به دور از تنشی در انتظار جامعه باشد در این شرایط به هر طریق می‌رسد همانگونه که جبهه دوم خرداد پس از رسیدن به قدرت دچار انشعاب و

اختلاف نظر شد، جناح محافظه‌کار نیز در آینده نه چندان دور به همین سرنوشت دچار خواهد شد. با توجه به این واقعیت‌ها، ابتلای محافظه‌کاران به سرنوشت جبهه اصلاح طلب را باید جدی گرفت زیرا گروه‌های دوم خردادی که خواستار رشد دموکراسی و آزادی در کشور هستند با قبول شکست، اینک با عزمی راسخ تصمیم دارند با تجدید نظر در ساختار تشکیلاتی و ارائه مانیفست جدید خود را برای حضوری فعال در عرصه انتخابات آماده کنند. البته این حضور منوط به جلب رضایت شورای نگهبان است.

با توجه به تمامی موارد ذکر شده در حال حاضر ائتلاف آبادگران در صحنه انتخابات آینده دور راه بیشتر پیش روی ندارد. اول اینکه تمایلی به گسترده شدن اتحاد آبادگران از خود نشان ندهد و دوم اینکه یک جبهه بزرگ متحد شکل دهد تا هم سطح مشارکت مردم را افزایش دهد و هم با پیروزی قاطع‌تری در انتخابات، میزان محبوبیت خود را افزایش دهد.

شهردار تهران تلاش وسیعی را برای جلب افکار عمومی آغاز کرده است

تجربه ثابت کرده که اتخاذ راه دوم چندان مثبت و آرام نخواهد بود و در بلندمدت به راهی جز انشعاب ختم نخواهد شد.

آنچه که بیش از همه اهمیت دارد این است که انتخاب یک رئیس جمهوری اصول‌گرا با مشارکت گسترده مردم نتیجه‌ای جز حاکمیت طولانی مدت این جناح بر عرصه حاکمیت کشور نخواهد داشت. همچنین نمی‌توان از هم اکنون بر این باور بود که انتخابات ریاست جمهوری ۸۴ نظیر دو انتخابات قبلی پرشور و با حضور گسترده مردم خصوصاً جوانان همراه باشد. البته جناح محافظه‌کار همانگونه که در انتخابات مجلس و شوراهای نیز مشاهده شد بدنبال حضور گسترده مردم در پای صندوق‌ها نیست بلکه برای آنها مهمتر از حضور مردم، کسب قدرت به هر طریق ممکن است. آنگونه که دو انتخابات گذشته این واقعیت را ثابت کرد.